

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПАТОПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Освітньо-професійна програма	Психологія забезпечення ментального здоров'я
Кафедра	Клінічної психології
Кількість кредитів	3.0 кредитів ЄКТС
Форма контролю	Іспит
Мова викладання	Українська
Розробники курсу	Наталія ЗАВ'ЯЗКІНА
Контактна інформація	nzaviazkina@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

	<p>Дисципліна «Патопсихологія» належить до переліку нормативних дисциплін циклу професійної підготовки фахівців з вищою освітою за спеціальністю С4 «Психологія». Курс присвячений вивченню закономірностей порушень психічної діяльності та особистості в умовах психічних і соматичних захворювань. Розглядаються теоретичні засади патопсихології, її предмет, методи та місце в системі психологічних і клінічних наук. Особлива увага приділяється аналізу структури психічних порушень, патопсихологічних синдромів, особливостей пізнавальної, емоційно-вольової та особистісної сфери. Курс орієнтований на формування навичок патопсихологічного аналізу, інтерпретації результатів обстеження та розуміння меж професійної компетенції психолога в міждисциплінарній взаємодії.</p>
	<p>Метою освітньої компоненти є: ознайомлення з основами психічних та неврологічних хвороб, методами їх психологічної діагностики та корекції, роботою психолога у психіатричному стаціонарі, визначення значення для психології кваліфікації інтелектуального, емоційного-вольового дефекту, розладів особистості та розкриття їх місця в системі психологічного знання.</p>

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ

Лекція 1. Історичні аспекти надання допомоги психічно хворим. Мета та завдання дисципліни, очікування та «ризик». Історична періодизація надання допомоги психічно хворим.

Лекція 2. Сучасний період: актуальні питання надання допомоги в сфері психічного здоров'я. Перешкоди та бар'єри в питаннях надання допомоги в сфері психічного здоров'я. Причини початку захворювання, його перебіг. Моделі розвитку психічних розладів. МКХ-XI: новітні підходи.

Лекція 3. Патопсихологія як наука. Патопсихологія як наука. Практичні завдання патопсихологів. Вимоги до патопсихологів. Принципи побудова патопсихологічного експерименту. Бесіда та експеримент. Психологічний висновок. Деонтологічні принципи в роботі патопсихолога. Права психічно хворих.

Тема 2. «ПАТОПСИХОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТА СТАНІВ».

Лекція 4. Порушення сприйняття. Клінічна, психологічна феноменологія та психологічні механізми порушень сприйняття. Розлади сприйняття: ілюзії, галюцинації, психосенсорні розлади. Роль перевантаження аналізаторів і недостатності інформації у виникненні порушень сприйняття. Порушення особистісного компоненту сприйняття. Класифікація галюцинацій за органами відчуттів і ступенем складності. істинні та псевдогалюцинації. Порушення мотиваційного компоненту сприйняття. Агнозії. Псевдоагнозії. Патопсихологічні методики дослідження сприйняття та відчуттів.

Лекція 5. Порушення уваги та пам'яті. Психологічні механізми порушення пам'яті. Співвідношення порушень пам'яті та уваги. Безпосередня та опосередкована пам'ять і порушення співвідношень при різних хворобах. Методи дослідження особистісного компоненту пам'яті. Методи дослідження та шляхи корекції динамічних розладів пам'яті.

Лекція 6. Порушення інтелекту та мислення. Психологічні механізми та клінічна феноменологія розладів мислення. Порушення операціонального аспекту мислення, порушення динаміки мислення, порушення особистісного компонента. Поняття про рівень узагальнення. Розлади мислення за темпом: прискорення, уповільнення, затримки, тугорухомість. Розлади мислення за формою: надмірно обстійне мислення, резонерство, розірваність, паралогічне, стереотипії, аутистичне, незв'язане, персеверації. Розлади мислення за змістом: маячні ідеї, надцінні ідеї, нав'язливі ідеї. Форми маячення - несистематизоване (параноїдне) та систематизоване (паранояльне). Порушення процесів узагальнення та абстрагування. Порушення цілеспрямованості та динамічності мислення. Порушення мотиваційного компонента мислення. *Порушення інтелекту.* Патопсихологічні критерії диференціальної діагностики інтелектуальних порушень і затримки психічного розвитку. Порушення пізнавальної діяльності при інтелектуальній недостатності різного ступеня. Патопсихологічна диференціація порушень інтелектуального розвитку та деменції. Використання патопсихологічних методик у комплексній оцінці інтелектуальних порушень.

Лекція 7. Патологія емоційно-вольової сфери. Класифікації емоцій, емоційних реакцій та проявів. Алекситимія. Афект. Порушення емоційної сфери. Воля як процес. Порушення волі. Методики діагностики порушень емоційно-вольової сфери. Аналіз розладів особистості в патопсихології. Типології розладів особистості. Методики дослідження особистості в патопсихології.

Лекція 8. Дослідження особистості в патопсихології. Акцентуації. Класифікація акцентуацій. Аналіз розладів особистості в патопсихології. Типології розладів особистості. Методики дослідження особистості в патопсихології.

Лекція 9. Розлади свідомості. Загальні ознаки розладів свідомості. Непродуктивні та продуктивні форми змін свідомості.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Курс викладається у дистанційному форматі з поєднанням асинхронної роботи та обов'язкових практичних контактних занять. Усі навчальні матеріали курсу, зокрема лекції, методичні рекомендації, тестові та самостійні завдання, розміщуються на платформі MOODLE і є обов'язковими для опрацювання впродовж семестру.

Дисципліна спрямована на формування знань і практичних навичок з патопсихологічної діагностики, профілактики та психологічної допомоги людям із психічними та психосоматичними розладами. Навчання передбачає дотримання етичних норм, конфіденційності, академічної доброчесності та активну участь студентів у заняттях. Оцінювання здійснюється на основі поточного контролю, виконання всіх вказаних в програмі завдань та підсумкової атестації.

ОЦІНЮВАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Тест поточного контролю: спрямований на перевірку знання проблематики розладів психічної діяльності; основних понять, теорій та закономірностей, що складають категоріальний апарат патопсихології

Практичні задачі: спрямовані на набуття практичних навичок у галузі патопсихології, сприяння глибшому розумінню теоретичного матеріалу навчального курсу, а також розвитку, формуванню та становленню різних рівнів складових фахової компетентності здобувача

Практичні контактні: спрямовані на обговорення важливих проблем практичного спрямування та набуття відповідних навичок по тематиці курсу. Проводяться у форматі групового обговорення та дискусії

Індивідуальна навчально-дослідна робота: спрямована на набуття навичок до самостійної дослідної роботи по тематиці курсу; сприяє закріпленню теоретичного матеріалу з патопсихології та науково-творчим розвідкам з вмінням надавати аналіз з зазначеної проблематики

Самостійна робота: спрямована на самостійне опрацювання та закріплення теоретичного матеріалу по тематиці курсу.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Тема	Бали
Тема 1. Історико-методологічні проблеми патопсихології	
Контрольний тест (КТ)	5
Практичні задачі (ПЗ)	10
Індивідуальна навчально-дослідна робота	15
Всього балів	30
Тема 2. Патопсихологічна діагностика психічних процесів та станів	
Контрольний тест	5
Практичні задачі	10
Індивідуальна навчально-дослідна робота	15
Всього балів	30
Поточний контроль: *КТ+ПЗ+ІНДР	60
Підсумковий контроль (іспит)	40
Всього годин/балів	100

Умова допуску до іспиту: 34 бали

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс буде викладений у формі лекцій (14 год.), практичних (8 год.) та практичних контактних (4 години) та організації самостійної роботи студентів (64 год.).

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні (лекції у записі, бесіда та пояснення під час контактних), наочні (ілюстрація, демонстрація, презентація), практичні (аналіз кейсів, виконання практичних завдань).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Dainer-Best J. (2020). Research in Affective Science and Abnormal Psychology.
2. Davey G. C. (2021). Psychopathology: Research, assessment and treatment in clinical psychology. John Wiley & Sons.
3. Huether S. E. (2021) Study Guide for Understanding Pathophysiology. Maryland Heights: Mosby. 320
4. Phares V. (2020). Understanding abnormal child psychology. John Wiley & Sons.
5. Tanaka-Matsumi J. (2019). Abnormal psychology and culture.
6. Закалик Г. М. , Терлецька Ю. М. (2016) Патопсихологія: понятійно-термінологічний словник : навч.посіб. Львів : Вид-во Львів. Політехніки. 156 с.
7. Мартинюк І.А. (2023) Патопсихологія. Практикум. Київ : Каравела. 184 с.
8. Медична психологія : в 2-х т. Т. 1. Загальна медична психологія / Г.Я. Пілягіна та ін.; Вінниця : Нова Книга. 2020. 288 с.
9. Михальченко Н. (2019). Патопсихологія та психологічне консультування. МНУ імені В.О. Сухомлинського. 276 с.
10. Пілягіна Г.Я. , Хаустова О.О. , Чабан О.С. (2020) Загальна медична психологія. Вінниця : Нова Книга. 288 с.
11. Психіатрія (2013) (під ред. В.М. Козідубової, В.М. Кузнєцова, В.А. Вербенко, Л.М. Юр'євої, О.О. Фільца, І.О. Бабюка).- Харків: Оберіг. 1164 с.
12. Римша С.В., Раціборинська-Полякова Н.В. (2020) Пропедевтика психіатрії з основами загальної психології, патопсихології та психопатології. Львів: Магнолія. 520 с.